

اکادمیسین شرعی جوزجانی
به سلسله خاطرات سیاسی من
48 سال قبل

آغاز کار در دستگاه دولت

اکادمیسین شرعی جوزجانی
به سلسله خاطرات سیاسی من

48 سال قبل

آغاز کار در دستگاه دولت

به روز دهم ثور سال 1357 تمام اعضای کابینه به دفاتر کار خود رفته، وظایف خود را اشغال کردند. من نیز به مقصد شروع کار به قصر دارالامان رفتم که مقر وزارت عدلیه، لوی سارنوالی و ستره محکمه بود.

تمام ماموران و کارمندان هرسه ارگان در تالار بزرگ قصر گرد آمده بودند. یک تن از اعضای رهبری وزارت عدلیه (شاید مرحوم محمد اکرم عبقری معین این وزارت) به نمایندگی از تمام منسوبین، وظایف محوله را تبریک گفت و وعده همکاری داد و گفت حاضرین منتظر صحبت شما هستند.

من پس از عرض سلام و احترام به تمام رؤسا و کارمندان عدلیه، قضا و سارنوالی ضمن صحبت گفتم: انقلاب ثور به خاطر تحقق اهدافیکه حزب دموکراتیک خلق افغانستان در «مرامنامه دموکراتیک خلق» در برابر خود نهاده به وقوع پیوسته ود ولت جمهوری دموکراتیک افغانستان را اساسگذاری کرده است. دولت ما میخواهد درجهت از بین بردن ستم طبقاتی و ملی، تأمین امنیت و رفاه عمومی و انکشاف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی افغانستان کار و پیکار کند. یکی از مسایل اساسی که در دستور کار دولت قرار دارد، مبارزه با انواع فساد بخصوص مبارزه بی امان بر ضد رشوت و اختلاس است که مانع تطبیق قانون و بالوسیله عامل عمده ظلم و بیعدالتی میگردد. تمام ارگانهای حراست حقوق و مخصوصا ارگانهای عدلی و قضایی صلاحیت و مسئولیت بزرگی درین زمینه دارند و میتوانند با تطبیق صادقانه قانون جلو ظلم و اجحاف را بگیرند و عدالت را به کرسی بنشانند.

فساد در تمام ارگان های دولت سابق وجود داشته، اما مردم بیشتر بردستگاه پولیس و مؤسسات عدلی و قضایی که وظیفه تأمین عدالت را به دوش دارند، اشاره میکنند. در هر حال به گفته یک شاعر:

گر حکم شود که مست گیرند،
در شهر هر آن که هست گیرند.

من نمیخواهم روی کدام شخص و یا کدام موضوع مشخص صحبت کنم. فقط از تمام شما یک خواهش دارم و آن اینکه با دولت انقلابی خود در جهت تطبیق صادقانه احکام قانون همکاری کنید. من اکثر شمارا می شناسم، باهم در یک مدرسه و فاکولته درس خوانده و تحصیل کرده ایم. درینجا میخواهم یک سخن تاریخی ابوبکر صدیق را فقط به مقصد توضیح، نه به عنوان تشبیه یاد آوری کنم که بعد از

انتخابش به صفت نخستین خلیفه دولت اسلامی در مجمع اصحاب پیامبر و رؤسای قبایل عرب گفته بود: «أیها الناس، انی ولیت علیکم و لست بخیرکم. فإن رأیتونی علی حق فأعینونی و إن رأیتونی علی باطل فسدونی» یعنی ای مردم، با آنکه که من برتر از شما نیستم، ولی امر شما تعیین گردیده ام. اگر مرا در راه حق دیدید، کمک کنید و اگر دیدید در راه نادرست میروم، جلوم را بگیرید. بدون مبالغه به خدمت تان عرض میکنم که من حاضرم هر نوع انتقاد و پیشنهاد سازنده هر کدام شما را بدون ملال خاطر در جهت اصلاح امور و رفع نواقص کارها بپذیرم.

همچنان من بدون آنکه سوابق کسی را جستجو کنم، برای هریک از کارمندان هر سه ارگان یک یک دوسیه سفید میگذارم. این مربوط به خود اوست که در دوسیه خود چه می نویسد، سرخ یا سیاه.

تمام حاضرین جلسه این طرح را با کمال خرسندی و چک چک زدنهای استقبال کردند و وعده همکاری صادقانه دادند. بعد از ختم جلسه همه به دفاتر کار خود رفتیم.

دفتر کار وزیر عدلیه و لوی سارنوال که بر اساس تعلیق احکام قانون اساسی قاضی القضاات سر پرست نیز بود، در منزل سوم برانش شرقی قصر دارالامان قرار داشت. دفترکار معاون ستره محکمه و ادارات مربوط به دادگاه عالی در برانش غربی عمارت تعیین شده بود.

بعد از ختم جلسه شناسایی با کامندان، اولین کارم ملاقات با رؤسا و آمرین شعبات مختلف عدلیه، قضا و سارنوالی و شنیدن نظریات و پیشنهادات آنها در رابطه به بهبود امور و اصلاح سیستم قبول مراجعین و حل هرچه سریعتر پرابلمهای آنان بود.

برخی از آمران شعبات مهم که در اجرای وظایف محوله موفق نبودند، تعویض و تبدیل گردیدند.

فردای همانروز پیشنهاد تقرر داکتر احسان روستامل استاد فاکولته حقوق و فارغ فرانسه را به حيث معاون ستره محکمه نزد تره کی بردم و امر تقررش را گرفتم. ببرک کارمل که آنجا حضور داشت گفت فکر میکنم که شما نمیتوانید با این شخص کار کنید، چراکه هوای او خیلی بلند است و در زمان میوندوال چند روز وزیر عدلیه بود. گفتم او را دیشب رفیق پنجشیری به خانه من آورده بود و گفت که او عضویت مخفی حزب را داشته و حق العضویت میپرداخته است. کارمل گفت، بعدا خواهید دید. چند ماه بعد پیشگویی او درست برآمد.

همچنان فرمان تقرر دوکتور سعید افغانی را به حيث رییس محکمه تمیز، فرمان سمیع الدین ژوند را به حيث معاون لوی سارنوال، فرمان عبدالوهاب صافی را به حيث رییس تقنین وزارت عدلیه، فرامین تقرر پوهاند عبدالسلام عظیمی و دوکتور محمود حبیبی را به صفت اعضای ریاست تقنین از رئیس دولت گرفتم.

داکتر سعید افغانی از لغمان رئیس محکمه عالی تمیز و عضو شورای عالی ستره محکمه، دیپلوم داکتری خود را از دانشگاه الازهر مصر بدست آورده بود. اوشخصی دانشمند و صاحب تألیفات بود و به صفت یک عالم جسور نظریات خود را بی هراس بیان میکرد. سردار داوود او را به خاطر همین صراحت لهجه اش در مقامات بالا تحمل کرده نتوانست و خانه نشین ساخت.

سمیع الدین ژوند از لغمان معاون لوی سارنوال، انسانی متعهد و کم نظیر بود. دیپلوم تحصیلات عالی خود را در رشته حقوق از امریکا گرفته بود. او در مورد دموکراتیزه کردن نظام قضایی افغانستان نظریات خاصی داشت و مقالات جالبی درین زمینه نوشته بود. ژوند در زمان داوود رئیس محکمه نو تأسیس استئناف بود و به دلیل این که حکم اعدام مرجان قاتل وزیر پلان وقت را برخلاف نظر رهبر دولت و اعضای محکمه به دلیل اختلال دماغی متهم، به اقلیت امضا کرده بود، از طرف رئیس دولت سبکدوش و خانه نشین ساخته شده بود. ژوند انسانی مذهب و با تقوا بود و من یک قسمت زیاد صلاحیت خود را به او تفویض کرده بودم.

داکتر محمود حبیبی از قندهار عضو ریاست تقنین که دیپلوم داکتری و سابقه طولانی خدمات فرهنگی در فرانسه داشت، با صداقت و لیاقت خود ممتاز بود. به صفت رئیس رادیو افغانستان، وزیر اطلاعات و کلتور و والی قندز کار کرد و اخیراً والی کابل بود. به علت انتقاد جدی اش از برنامه حزب نو تاسیس داود خان او را از وظیفه برکنار و خانه نشین ساخته بودند.

عبدالوهاب صافی از کمر رییس تقنین و بعداً معین وزارت عدلیه و وزیر عدلیه، یک حقوقدان پر استعداد بود و سوابق کارهای علمی زیادی داشت و صفحه اختصاصی حقوق و قانون روزنامه اصلاح را مینوشت.

پوهاند عبدالسلام عظیمی از فراه عضو تقنین و بعداً رییس تقنین وزارت عدلیه دیپلوم خود را از او نیورستی الازهر بدست آورده بود و به موافقه خودش از ریاست پوهنتون به ریاست تقنین انتقال داده شد. موصوف انسانی دانشمند و متقی بود و در چند سال اخیر وظیفه قاضی القضاات افغانستان را به دوش داشت.

چند ماه بعد فرمان مقرری ذوات ذیل نیز گرفته شد:

داکتر عبدالواحد سرابی استاد شایسته فاکولته حقوق بود و از جرمنی دیپلوم داکتری داشت، به حیث عضو ریاست تقنین. او به نسبت خبری که رادیوی بی بی سی از زبان او بر ضد دولت افغانستان نشر کرده بود، مورد سوء ظن قرار داشت و احتمال آن میرفت که مورد تعقیب قرار گیرد. با مراجعه وزارت عدلیه به رهبری دولت و با ضمانت آن امر تقرر او به صفت عضو ریاست تقنین گرفته شد.

داکتر انور واحدی از وردک معاون ستره محکمه که دکترای خود را از ایالات متحده امریکا در رشته حقوق بدست آورده بود، حقوقدانی ورزیده بود و کارهای ستره محکمه را با کمال صداقت و اهلیت به پیش میبرد.

اما رئیس شورای انقلابی پیشنهاد وزارت عدلیه را در مورد تقرر محمد اسماعیل مبلغ به صفت رییس تدقیق و مطالعات ستره محکمه نپذیرفت و گفت لطفا دشمنان ما را نیاورید. گفتم او دشمن ما و

شمانیست، یک شخصیت علمی برجسته و دارای جهان بینی مترقی است. از دوستان صمیمی و قابل اعتماد من و میثاق است. اما او قبول نکرد و گفت شخص دیگری را به جای او پیدا کنید. فکر کردم شاید انگیزه این بدبینی اشتراک و سخنرانی مبلغ به صفت یک وکیل طی یک میتینگ در رابطه به حمله برخی وکلای متعصب پروکلای جناح پرچم حزب به ریاست ببرک کارمل در پارلمان باشد.

فرمان عفو 22 نفر از حکم اعدام به حبس دوام

در دوره ریاست جمهوری 22 نفر به نسبت ارتکاب جرایم گوناگون از طرف محاکم به جزای اعدام محکوم شده بودند، اما غیر از یک نفر حکم تطبیق اعدام دیگران از طرف رییس دولت صادر نشده بود.

بعد از مفاهمه با رهبری دولت بر اساس پیشنهاد وزارت عدلیه فرمان عفو 20 نفر آنها از جزای اعدام و تبدیل آن به حبس دوام به امضای رییس شو رای انقلابی گرفته شد. اما افسوس که حکم اعدام یک نفر از کوچیان هرات تا رسیدن فرمان عفو تطبیق شده بود. دوفرد از آن جمله که هنگام ارتکاب سرقت تمام اعضای یک خانواده را به قتل رسانده بودند، بنابر تقاضای اهالی کندز و توقیع رییس دولت اعدام شدند.

باید گفت که ارگانهای عدلی و قضایی افغانستان بر طبق قانون فقط صلاحیت رسیدگی به دعاوی ملکی غیر سیاسی و غیر نظامی را داشتند، اما بررسی تمام جرایم سیاسی و نظامی در اختیار و انحصار محاکم و سارنوالی های اختصاصی قرار داشت و صلاحیت کنترول و اداره امور آنها به رئیس شورای انقلابی مربوط بود.

بازدید از محابس افغانستان:

در یکی از جلسات شورای وزیران از طرف عدلیه و قضا پیشنهاد

کردم که برطبق اطلاعات بدست آمده شرایط محابس افغانستان و وضع محبوسان بسیار خراب است. بنابراین لازم است به سلسله نخستین گامهایی که دولت برمیدارد، اجازه داده شود تا از محابس افغانستان بازدید به عمل آمده، وضع محبوسان مورد بررسی قرار گیرد و اگر ضرورت ایجاب کند عفو و تخفیف مجازات عملی گردد. تمام اعضای کابینه این پیشنهاد را قبول کردند، اما امین گفت بازدید از محبوسان سیاسی به بعد موکول شود و تره کی گفت این یک فکر معقول است اما بازدید باید از طرف شخص وزیر عدلیه صورت بگیرد. بدین ترتیب طرح بازدید از محابس به اتفاق آرای شورای وزیران به تصویب رسید.

دوام دارد.